

6. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: Постанова Кабінету Міністрів від 26 жовтня 2011 р. № 1141. *Офіційний вісник України* від 14.11.2011. №86. Стор. 113. Ст. 3145.

7. Про врегулювання відносин, пов'язаних з державною реєстрацією речових прав на нерухоме майно, що розташоване на тимчасово окупованій території України: Наказ Міністерства юстиції України від 28 березня 2016 р. № 898, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 29 березня 2016 р. за № 468. *Офіційний вісник України* від 05.04.2016. №25. Стор. 137. Ст. 1010.

8. Про затвердження Вимог до оформлення заяв та рішень у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяження: Наказ Міністерства юстиції України від 21 листопада 2016 р. № 3276. *Офіційний вісник України* від 25.11.2016. №91. Стор. 422. Ст.2986.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-68>

JUSTIFICATION OF THE PERSON'S LAWFUL BEHAVIOR

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРАВОМІРНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИ

Holovchak R. Yu.

*Postgraduate Student at the Department
of General Law Disciplines of the
Educational-Scientific Institute of Law
and Law Enforcement Activities, Lviv
State University of Internal Affairs
Lviv, Ukraine*

Головчак Р. Ю.

*аспірант кафедри загально-правових
дисциплін
Навчально-наукового інституту права
та правоохоронної діяльності
Львівського державного університету
внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Цілісність держави залежить не лише від ефективного державного управління, але й активної участі громадян у суспільному та політичному житті, підтримки ними спільних цінностей, культурних традицій і національної ідентичності, а

також – ефективної роботи правоохоронних органів та судової системи. Особливо важливим у часі війни, розпочатої державою-агресором у лютому 2022 року, є розвиток ефективної інформаційної політики, протидія дезінформації та пропаганді, сприяння підвищенню медіа грамотності населення, а також забезпечення надійного захисту інформаційного простору країни.

Правова і правомірна поведінка є поняттями, в яких відображається взаємодія індивіда з правовою системою, і, на першій погляд, ці поняття можуть вважатися ідентичними. Але, при всій подібності, вони мають різні значення. Порівняємо їх і з'ясуємо відмінності. Правова поведінка охоплює всі види поведінки, що регулюються правом. Вона може бути як правомірною (відповідною до закону), так і протиправною (тобто такою, яка порушує закон). Правомірна поведінка – це вид правової поведінки, яка відповідає вимогам правових норм [2]. Іншими словами, це поведінка, що не порушує законів та інших правових актів, це діяльність особи, яка відповідає правовим нормам і здійснюється у межах закону. Які відмінності між ними можна вважати суттєвими? Насамперед ті, що характеризують їх з точки зору сфери охоплення. *Якщо* правова поведінка охоплює всі дії, що підпадають під регулювання правових норм, включаючи як законні, так і незаконні, *то* правомірна поведінка стосується лише тих дій, що відповідають правовим нормам. З точки зору законності, правова поведінка може бути як законною, так і незаконною, а правомірна поведінка є завжди законною. Отже, правова поведінка є ширшим поняттям і охоплює як правомірну, так і неправомірну поведінку, у той час, як правомірна поведінка завжди знаходиться в рамках закону. Наприклад, у цивільно-правовій сфері підписання контракту на купівлю-продаж нерухомості у нотаріуса, або складання заповіту відповідно до вимог закону є прикладом правової поведінки, а (не)своєчасна оплата рахунків за комунальні послуги, або ж (не)виконання умов орендного договору з власником житла – прикладом (не)правомірної поведінки. Простим прикладом правової поведінки можна вважати укладання трудового договору з роботодавцем відповідно до Кодексу законів про працю України

[3], або ж звільнення працівника з дотриманням усіх процедур, передбачених законом. В якості прикладу (не)правомірної поведінки наведемо (не)дотримання особою внутрішніх правил підприємства, (не)виконання службових обов'язків відповідно до посадової інструкції. Дослідник О. Ганьба, вивчаючи правомірну та протиправну поведінку на прикладі суб'єктів охорони державного кордону, підкреслює, що «соціально активний (курсив авт.) вид правомірної поведінки ... є найбільш бажаним і корисним... адже вона ґрунтується на внутрішньому глибокому переконанні в її соціальній цінності для держави, суспільства і людини. Тому з метою заохочення саме цього різновиду правомірної поведінки потрібно її ефективно, державне і громадське стимулювання, адже держава заінтересована не взагалі у правомірній поведінці, а в активно правомірній поведінці» [4, с.70].

Необхідно погодитися з А. Гончаруком, який справедливо звертає увагу на існуючу в науковій літературі парадоксальність із вивченням правомірної поведінки, яка, проявляється виключно у її співставленні з неправомірною поведінкою. Більшість досліджень, пише він, мають схожий характер і однобічно розглядають як їх співвідношення, так і саму дефініцію «правова поведінка» [5, с. 54–55].

У чому вбачаємо подібність визначень правомірної поведінки? Узагальнимо і наведемо найбільш типові з них. Перший підхід є таким, що базується на протиставленні правомірної та протиправної поведінки, спираючись на виокремлення в кожному з видів поведінки основних та диференційованих ознак. Його прихильники вважають, що головна відмінність між правомірною та протиправною поведінкою полягає у їх різній соціальній значущості, мотивації, правовій регламентації і юридичних наслідках (йдеться про державний контроль по відношенню до правової та неправомірної поведінки-авт.). Прихильники другого підходу вводять у розуміння правової поведінки психологічну, соціальну та правову складові. Зрозуміло, що соціальна складова демонструє соціальне значення поведінки особи, яка може призвести до певних змін у суспільстві, правових відносинах тощо. Психологічна складова вказує на вольові, усвідомлені

мотиви поведінки людини, що свідчать про її свідомий (несвідомий) вибір. І, нарешті, лише та поведінка громадянина, яка демонструє безпосередній зв'язок із правовим регулюванням, чинним законодавством і має юридичні наслідки, може вважатися правовою.

Правомірна поведінка громадян є необхідною умовою забезпечення безпеки та цілісності держави. Вона сприяє підтриманню громадського порядку, захисту прав і свобод особистості, зміцненню національної єдності та економічному розвитку. Дотримання законів та норм правомірної поведінки є важливим фактором стабільного та безпечного функціонування держави.

У чому полягає соціальне значення правомірної поведінки? Правомірна поведінка є однією з умов національної єдності, адже громадяни підкоряються одним і тим самим законам, які регулюють соціальні та етнічні відносини, що запобігає виникненню різного роду конфліктів, злочинів та інших правопорушень. Саме на правомірній поведінці тримається громадський порядок та соціальна стабільність суспільства, забезпечуються умови, за яких кожен громадянин може реалізувати свої права та свободи без порушення прав інших.

Виходячи з досвіду попередніх десятиліть і потреби розвитку правової свідомості громадян, у сучасній Україні важливо підняти рівень правової грамотності, розвинути систему юридичної освіти для забезпечення належних умов для засвоєння громадянами знань про свої права та обов'язки. Через поширення відомостей та інформування про законодавство та право шляхом включення до навчальних програм курсів з основ права, що ознайомлюють учнів і здобувачів з правами людини, основними законами та правовими нормами, впровадження у навчальні програми завдань, що вимагають аналізу правових ситуацій, усіляко сприяти розвитку критичного мислення та здатності робити обґрунтовані висновки. Позитивними у цьому напрямі є кроки по запровадженню практики проведення відкритих дебатів та обговорень на правову тематику. Завдяки такому досвіду їх учасники навчаються комунікації, слухають і порівнюють різні точки зору, розвивають навички аргументованого обговорення, аналізують реальні випадки, що

демонструють негативні наслідки правопорушень і формують навички правомірної поведінки. Що важливо, за рахунок такого досвіду учасники отримують не лише знання про права та обов'язки, але також – навички, цінності та установки, що сприяють правомірній поведінці та соціальній гармонії.

Мотивація правомірної поведінки є ключовим аспектом формування правосвідомості громадян та розвитку правового суспільства. Дослідник А. Шульга висловлює слушну думку стосовно джерел мотивації правомірної поведінки особи і пише, що вона є не лише результатом правової соціалізації, але й результатом цілеспрямованого навчання, виховання. При тому, що тема впливу правового виховання на правомірну поведінку особи не є новою і добре розроблена в науковій літературі, цікавою є думка вище згадуваного автора в наступному контексті.

Урешті решт, для підтримання позитивного статусу правомірної поведінки серед громадян необхідна ефективна робота органів правосуддя, зокрема, у частині здійснення справедливого покарання за правопорушення, що є одним із стримуючих факторів щодо здійснення подальших незаконних дій. Приділяючи увагу правоохоронним органам, держава в їх особі забезпечує дотримання законів та правопорядку, через інформаційні кампанії та соціальні проєкти формуючи і підтримуючи позитивні приклади правомірної поведінки. Відповідальність за порушення закону є важливою складовою ефективною правової системи по встановленню правових рамок для діяльності державних органів та громадян, що допомагає уникати зловживанням владою, забезпечує прозорість та підзвітність влади, а також захищає права і свободи кожної особи.

Література:

1. Свириденко Г. М. Правомірна поведінка: теоретико-прикладні засади: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2017. 215 с.
2. Кодекс законів про працю України станом на 30.06.2024. № 322-08. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

3. Ганьба О. Б. Правомірна та протиправна поведінка суб'єктів охорони державного кордону України : монографія. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2017. 224 с.

4. Гончарук А. П. Механізм правової поведінки (загальнотеоретичний аспект): дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2016. 188 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-69>

LEGAL REGULATION OF FOOD SECURITY IN UKRAINE

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Zubko V. O.

*External Postgraduate Student at the
Department of Constitutional and
Administrative Law of Zaporizhzhya
National University
Zaporizhia, Ukraine*

Зубко В. О.

*здобувач кафедри конституційного
та адміністративного права
Запорізького національного
університету
м. Запоріжжя, Україна*

Продовольча безпека є одним із пріоритетних напрямів державної політики України. З огляду на що, її забезпечення повинно передбачати комплексний підхід, який включатиме в себе не лише виробництво достатньої кількості якісних продуктів харчування, але й їх безпечний обіг, доступність для населення та збереження природних ресурсів.

В нормативно-правових актах та науковій літературі живаються такі терміни як «законодавство» та «правове регулювання». Термін "законодавство" досить широко використовується у правовій системі держави, в основному, у значенні як сукупності законів та інших нормативно-правових актів, які регламентують ту чи іншу сферу суспільних відносин і є джерелами певної галузі права. Цей термін, без визначення його змісту, використовує і Конституція України (статті 9, 19, 118, пункт 12 Перехідних положень) [1]. У законах залежно від важливості і специфіки суспільних відносин, що регулюються,